

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
Factors Affecting Political Participation of Education Students at Phuket Rajabhat
University

อิทธิพล แสนทา¹ และสมพร รุจิกิตติอังสุธร²

Itthipon Saenta¹ and Somporn Rujikittioangsuthon²

สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต¹

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต²

Program in Education, Social Studies, Faculty of Education, Phuket Rajabhat University¹

Lecturer Program in Education, Social Studies, Faculty of Education, Phuket Rajabhat University²

Email : s6611149128@pkru.ac.th¹ , Somporn.r@pkru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสนใจทางการเมืองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจทางการเมืองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 316 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมาก คือ ด้านที่ 1 (การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งและสถาบัน) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 55.32 รองลงมาซึ่งอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านที่ 2 (การมีส่วนร่วมผ่านสื่อดิจิทัลและสังคมออนไลน์) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 45.60 และสุดท้ายการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับน้อยที่สุด คือ ด้านที่ 3 (การมีส่วนร่วมเชิงกิจกรรมและการเคลื่อนไหวทางสังคม) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 24.64 และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจทางการเมือง พบว่าปัจจัยด้านความพร้อมและแรงจูงใจส่วนบุคคลมีอิทธิพลสูงสุด โดยเฉพาะจิตสำนึกในบทบาท “ว่าที่ครู” ที่ต้องการสร้างพลเมืองประชาธิปไตย รองลงมาคือปัจจัยด้านสังคมที่สื่อออนไลน์มีบทบาทหลักในการกำหนดทัศนคติ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่นักศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายสวัสดิการวิชาชีพและค่าตอบแทนครูมากกว่าปัจจัยด้านฐานะทางครอบครัว

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, นักศึกษาครู, ปัจจัยทางการเมือง

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of political interest among students in the Faculty of Education, Phuket Rajabhat University, and 2) to analyze the factors affecting their political interest. The sample consisted of 316 students from the Faculty of Education, obtained through stratified random sampling. The research instrument used was a rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis included mean, percentage, and standard deviation.

The research findings revealed that: 1) The levels of students' political participation varied across different dimensions. The highest level of participation was in the first dimension (participation in electoral processes and institutions) with an average of 55.32 percent. This was followed by a low level of participation in the second dimension (participation through digital media and social networks) with an average of 45.60 percent. The lowest level of participation was in the third dimension (participation in social activities and movements) with an average of 24.64 percent. 2) Regarding the factors affecting political interest, personal readiness and motivation had the highest influence, particularly the awareness of the "future teacher" role in creating democratic citizens. This was followed by social factors, where online media played a primary role in shaping attitudes, and economic factors, where students placed greater importance on professional welfare and teacher compensation policies than on their family's economic status.

Keyword: Political Participation, Student Teachers, Political Factors

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่สะท้อนถึงการตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในการกำหนดทิศทางการปกครองประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและนักศึกษาที่เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนสังคม เนื่องจากเป็นกลุ่มที่กระตือรือร้นในการเรียนรู้และกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งรุ่นใหม่ที่มีบทบาทต่ออนาคตอย่างมีนัยสำคัญ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง การสร้างพื้นที่แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และการปลูกฝังจิตสำนึกในฐานะพลเมือง จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการวางรากฐานเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของไทยให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืนต่อไป

ในบริบทปัจจุบัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งในเชิงสถาบันอย่างการเลือกตั้ง และการเคลื่อนไหวผ่านช่องทางไม่เป็นทางการ โดยมีปัจจัยสนับสนุนทั้งจากความรู้ ทักษะ ทักษะการสื่อสาร และแพลตฟอร์มดิจิทัลสมัยใหม่ ช่วยให้เยาวชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วและกว้างขวางขึ้น นำไปสู่การสร้างเครือข่ายและการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อน การเข้าถึงข้อมูลอย่างต่อเนื่องนี้ไม่เพียงแต่สร้างแรงจูงใจในการแสดงออกทางการเมือง แต่ยังส่งผลให้นักศึกษามีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากนักศึกษากลุ่มนี้จะก้าวเข้าสู่บทบาท "ครู" ซึ่งเป็นผู้ปลูกฝังค่านิยมและเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนรุ่นถัดไป หากนักศึกษาคณะครุศาสตร์มีความเข้าใจและตระหนักในบทบาทพลเมือง ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่มั่นคง การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจตัวแปรที่มีอิทธิพล เพื่อนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมและพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสม และใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสังคมภาพรวมของประเทศ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

2.2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อดังนี้

3.1 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย พิศมัย จำปาทอง และพิศาลสรกิจ (2560) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมช่วยให้ประชาชนสามารถใช้อำนาจตัดสินใจและสะท้อนความต้องการที่แท้จริงสู่รัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เรืองเดช สุวรรณวิจิตร (2558) และ กำพล มัชฌิม (2565) ที่ระบุว่าเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะตอบสนองต่อประชาชน นอกจากนี้ สิทธิศักดิ์ พัฒนชัย (2553) ยังชี้ให้เห็นถึงมิติเชิงโครงสร้างว่าช่วยกระจายอำนาจและป้องกันความขัดแย้ง ขณะที่ เบญจมาภรณ์ บุญรัตน์ไพโรจน์ (2566) ยืนยันว่าระดับการมีส่วนร่วมเป็นดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของความเป็นประชาธิปไตยในสังคม

3.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความโดยเน้นไปที่การกระทำของพลเมืองเพื่อส่งผลต่อการตัดสินใจของรัฐ ศตวรรษ สงกาผัน (2564) มองว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นผลจากการปลูกฝังทางสังคม ตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับเข้มข้น สอดคล้องกับ อัครเดช พรหมกลับ และคณะ (2563) ที่รวมถึงกิจกรรมทั้งถูกและผิดกฎหมายเพื่อกดดันรัฐ ในขณะที่ ฌรงค์ พิงพานิช และ

คณะ (2562) และ ภูริทัศน์ ขาติน้ำเพชร (2564) ให้ความสำคัญกับกระบวนการตรวจสอบอำนาจรัฐ เช่นเดียวกับ โอภาส จิตระยนต์ (2565), ธัญพัชร์ จริญญาวัฒน์ (2565) และ จินฉนวนวัฒน์ มุลนาม (2566) ที่สรุปว่าเป็นกลไกที่พลเมืองใช้ "สร้างอิทธิพล" ต่อการคัดเลือกบุคลากรและการกำหนดนโยบายสาธารณะ

3.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดหลัก 2 ประการ ดังนี้

3.3.1 ทฤษฎีวิวัฒนาการทางการเมือง (The Civic Culture): Gabriel A. Almond และ Sidney Verba (1963) ได้จำแนกวัฒนธรรมการเมืองจากการรับรู้ 3 มิติ (ความรู้, อารมณ์, การประเมิน) ออกเป็น 3 รูปแบบ คือ (1) วัฒนธรรมแบบค้ำแคบ (Parochial) เน้นท้องถิ่น ไม่ผูกพันระดับชาติ (2) วัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า (Subject) รับรู้แต่เป็นฝ่ายตั้งรับ และ (3) วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม (Participant) มีความตื่นตัว เชื่อมั่นในศักยภาพตนเอง และพร้อมตรวจสอบรัฐ

3.3.2 แนวคิดการกระทำรวมหมู่ (Collective Action): Charles Tilly (1978) เสนอว่าการมีส่วนร่วมมักเกิดขึ้นในรูปแบบการต่อสู้แย่งชิงทรัพยากรผ่าน "เครื่องมือของการประท้วง" (Repertoire of Contention) ซึ่งความสำเร็จขึ้นอยู่กับบริบทและโครงสร้างโอกาสทางการเมือง

3.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการสังเคราะห์งานวิจัยของ กำพล วัชรนิมิต (2565), ถาวร วิงวอน (2562), มานพ เข้มเมือง (2556), สุรศักดิ์ วิเศษนคร และประชัน คณะวัน (2556) สามารถแบ่งปัจจัยหลักได้ดังนี้

1) ปัจจัยด้านความพร้อมและแรงจูงใจ เน้นแรงขับภายใน เช่น จิตสำนึก ความเชื่อมั่นในศักยภาพตนเอง และความตระหนักในสิทธิหน้าที่

2) ปัจจัยด้านสังคม สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และกลไกของรัฐที่โปร่งใสและเปิดกว้าง

3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สถานะทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดโอกาสและทรัพยากรในการเข้าร่วมทางการเมือง

4) ปัจจัยด้านการศึกษา ระดับการศึกษาและประสบการณ์มีผลต่อความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและความลึกซึ้งของการมีส่วนร่วม

3.5 บทบาทของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักศึกษาเป็นพลังขับเคลื่อนสังคม งานวิจัยของ พาติมา ไทยเศรษฐ และประสงค์ กัลยาณธรรม (2560) พบว่า การมีส่วนร่วมของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเน้นบทบาทในชุมชนมากกว่าการประท้วง ซึ่งต่างจาก พัชรีดา สุพร และคณะ (2566) ที่พบความตื่นตัวสูงในด้านการร้องเรียนและการชุมนุม โดยสรุปบทบาทสำคัญของนักศึกษาครอบคลุม 5 ด้าน คือ (1) การมีส่วนร่วมโดยตรง (2) การแสดงความคิดเห็น (3) การร่วมตัดสินใจเชิงนโยบาย (4) การเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ และ (5) การตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุกัญญา ช่างปั้น (2555), ณรงค์ พึ่งพานิช และคณะ (2562), และภูริทัศน์ ขาติน้ำเพชร (2564) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ที่ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเมืองมีความแตกต่างกัน ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศอาจส่งผลหรือไม่ส่งผลแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทพื้นที่ นอกจากนี้ปัจจัยพื้นฐานแล้ว กระบวนการกล่อมเกลางานสังคมยังมีบทบาทสำคัญ โดยงานวิจัยของพาติมา ไทยเศรษฐ และประสงค์ กัลยาณธรรม (2560) พบว่าสถาบันทางสังคมอย่าง กลุ่มเพื่อนและสื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนมากกว่าสถาบันครอบครัวและการศึกษา อีกทั้งในระดับท้องถิ่น งานของสุรศักดิ์ วิเศษนคร และประชัน คณะวัน (2556) ยังสะท้อนให้เห็นว่าบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากขึ้นเพื่อลดความขัดแย้งและพัฒนาตำบลสังคมและวัฒนธรรมให้ยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.1 ดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) เพื่อทำความเข้าใจบริบทสภาพการณ์ทางการเมืองและพฤติกรรมของนักศึกษาในปัจจุบัน พร้อมทั้งวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เดิมเพื่อระบุช่องว่างของงานวิจัย (Research Gap) ที่ยังขาดการศึกษาอย่างชัดเจน

1.2 กำหนดรูปแบบการวิจัย ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่างรวมถึงการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากนั้นดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยประเภทแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาค่า IOC และนำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

1.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีวิจัยที่กำหนด ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับคืน (Data Cleaning) จากนั้นนำข้อมูลไปประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูลและวัตถุประสงค์การวิจัย

1.4 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปภาพรวมและดำเนินการอภิปรายผล โดยเชื่อมโยงความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาไว้ จากนั้นจึงจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาต่อไป

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (เป็นข้อคำถามประเภทตรวจสอบรายการ (Checklist)) ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา แยกได้ 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คือ ข้อคำถามวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา จำนวน 29 ข้อ (เป็นข้อคำถามประเภทเลือกตอบ (เคยปฏิบัติ = 1 ไม่เคยปฏิบัติ = 0)) ส่วนที่ 2 คือ ข้อคำถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา จำนวน 39 ข้อ (เป็นข้อคำถามมาตราประมาณค่า 4 ระดับ (Rating scale)) และตอนที่ 3 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด รวมข้อคำถามในเครื่องมือนี้มีทั้งสิ้น 68 ข้อ โดยแบบสอบถามดังกล่าวผู้วิจัยได้ออกแบบตามแนวทางของ พงศกรณ์ พิลาบุตร (2560) และ อุไรวรรณ เพชรแอน (2566) และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ ผลการตรวจ IOC พบว่าแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเฉลี่ยเท่ากับ 0.97 และมีค่าความเที่ยง (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ซึ่งมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยนี้ได้

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2568 จำนวน 11 วิชาเอก รวม 3 ชั้นปี มีจำนวนทั้งสิ้น 1,375 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2568 จำนวน 11 วิชาเอก รวม 3 ชั้นปี จำนวน 300 คน ได้มาด้วยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ krejcie & morgan (ไพรวรรณ พนมอุปการ, 2566) หลังจากนั้นนำกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คนมากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้จริงจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้ “ชั้นปี” เป็นชั้นภูมิในการสุ่มครั้งแรก (ตารางที่ 1) หลังจากนั้นกำหนดให้ “วิชาเอก” เป็นหน่วยในการสุ่มครั้งที่ 2 (ตารางที่ 2) สรุปได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 316 คน

ตารางที่ 1 การสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยกำหนด “จำนวนนักศึกษารวม 3 ชั้นปีของทุกวิชาเอก” เป็นหน่วยตัวอย่างในการสุ่ม

ชั้นปี	จำนวนนักศึกษา (คน)	จำนวนที่ใช้ในการสุ่ม (คน)
1	498	108.65 (109)
2	462	100.80 (101)
3	424	92.50 (93)
รวม	1,375	301.95 (303)

สูตรที่ใช้ในการคำนวณ

$$\text{ขนาดของตัวอย่างแต่ละชั้น} = \frac{\text{จำนวนของประชากรแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times \text{ขนาดตัวอย่างทั้งหมด}$$

$$\text{ตัวอย่าง} \quad \text{ชั้นปีที่ 1} = \frac{498}{1375} \times 300 = 108.65 \text{ คน} \text{ ปัดเป็น } 109 \text{ คน}$$

ตารางที่ 2 การสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยกำหนดให้ “วิชาเอก” เป็นหน่วยตัวอย่างในการสุ่ม

วิชาเอก	จำนวนนักศึกษา (คน)			
	ปี 1	ปี 2	ปี 3	รวม
คณิตศาสตร์	12.65 (13)	11.34 (12)	12	35.99 (37)
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	11.5 (12)	12	10.60 (11)	34.10 (35)
การศึกษาปฐมวัย	12.80 (13)	13.09 (14)	11.50 (12)	37.39 (39)
การประถมศึกษา	13.09 (14)	13.30 (14)	12.87 (13)	39.26 (41)
ภาษาไทย	6.10 (7)	5.89 (6)	4.8 (5)	16.79 (18)
ภาษาอังกฤษ	6.10 (7)	5.89 (6)	5.01 (6)	19
ดนตรีศึกษา	12.65 (13)	8.07 (9)	4.58 (5)	25.30 (27)
สังคมศึกษา	6.32 (7)	5.45 (6)	6.10 (7)	17.87 (20)
พลศึกษา	13.09 (14)	12	12	37.09 (38)
คอมพิวเตอร์ศึกษา	9.38 (10)	9.38 (10)	11.12 (12)	29.88 (32)
เคมี	2.80 (3)	4.36 (5)	1.74 (2)	8.90 (10)
รวม	106.48 (113)	100.77 (106)	92.32 (97)	301.57 (316)

สูตรที่ใช้ในการคำนวณ

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนของประชากรแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times \text{ขนาดตัวอย่างทั้งหมด}$$

$$\text{ตัวอย่าง} \quad \text{วิชาเอกคณิตศาสตร์} \quad \text{ชั้นปีที่ 1} = \frac{58}{1375} \times 300 = 12.65 \text{ คน} \text{ ปัดเป็น } 13 \text{ คน}$$

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำผลที่ได้เทียบกับเกณฑ์การประเมิน (วารุ เฟิงส์วีสต์, 2546)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 316 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.6 และเพศชายร้อยละ 48.4 เมื่อพิจารณาด้านอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี (ร้อยละ 36.7) รองลงมาคืออายุ 21 ปี (ร้อยละ 30.4) อายุ 20 ปี (ร้อยละ 29.7) และน้อยที่สุดคืออายุ 18 ปี (ร้อยละ 3.2) ตามลำดับ สำหรับระดับชั้นปี พบว่าสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายตัวอย่างใกล้เคียงกัน โดยส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 35.8) รองลงมาคือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 33.9) และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 30.4) ข้อมูลพื้นฐานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความครอบคลุมนักศึกษาในทุกช่วงชั้นปีและวัย ซึ่งช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในการเป็นตัวแทน ประชากรสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า นักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันไปในแต่ละด้าน โดยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมาก คือ **ด้านที่ 1** (การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งและสถาบัน) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 55.32 รองลงมาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย คือ **ด้านที่ 2** (การมีส่วนร่วมผ่านสื่อดิจิทัลและสังคมออนไลน์) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 45.60 และสุดท้ายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อยที่สุด คือ **ด้านที่ 3** (การมีส่วนร่วมเชิงกิจกรรมและการเคลื่อนไหวทางสังคม) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 24.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละด้านจะพบว่า **ด้านที่ 1** (การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งและสถาบัน) คำถาม

ข้อที่ 1 (ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส., ส.ว., หรือท้องถิ่น) ในครั้งล่าสุดที่มีสิทธิ) มีผู้ตอบจำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 94.62 (มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด) รองลงมาคือคำถามข้อที่ 10 (ท่านตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของตนเองก่อนวันเลือกตั้งทุกครั้ง) มีผู้ตอบจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 58.54 (มีส่วนร่วมในระดับมาก) ในทางตรงกันข้าม คำถามข้อที่ 8 (ท่านเคยแจ้งเรื่องร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานรัฐ/นัการการเมืองในพื้นที่) มีผู้ตอบจำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 (มีส่วนร่วมในระดับน้อย) และคำถามข้อที่ 5 (ท่านเคยสังเกตการณ์การนับคะแนนหรือติดตามผลการเลือกตั้งอย่างใกล้ชิด) มีผู้ตอบจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 47.15 (มีส่วนร่วมในระดับน้อย) **ด้านที่ 2** (การมีส่วนร่วมผ่านสื่อดิจิทัลและสังคมออนไลน์) คำถามข้อที่ 11 (ท่านกดติดตาม (Follow) เพจข่าวการเมือง นักวิชาการ หรือนักเคลื่อนไหวในโซเชียลมีเดีย) มีผู้ตอบจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 55.06 (มีส่วนร่วมในระดับมาก) และคำถามข้อที่ 16 (ท่านตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวก่อนที่จะส่งต่อ (Share) ให้ผู้อื่นเสมอ) มีผู้ตอบจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 50.63 (มีส่วนร่วมในระดับมาก) ในทางตรงกันข้าม คำถามข้อที่ 15 (ท่านเคยลงชื่อสนับสนุนการรณรงค์เรียกร้องประเด็นทางสังคมผ่านเว็บไซต์ต่าง ๆ) มีผู้ตอบจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 29.11 (มีส่วนร่วมในระดับน้อย) และคำถามข้อที่ 19 (ท่านเป็นสมาชิกในกลุ่มไลน์ (Line) หรือกลุ่ม Facebook ที่มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารการเมือง) มีผู้ตอบจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 46.51 (มีส่วนร่วมในระดับน้อย) **ด้านที่ 3** (การมีส่วนร่วมเชิงกิจกรรมและการเคลื่อนไหวทางสังคม) คำถามข้อที่ 29 (ท่านติดตามตรวจสอบการทำงานและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต) มีผู้ตอบจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 16.77 (มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด) และคำถามข้อที่ 28 (ท่านเคยเข้าชื่อหรือยื่นข้อเรียกร้องต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัยในประเด็นสิทธิของนักศึกษา) มีผู้ตอบจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 19.93 (มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด) ในขณะเดียวกัน คำถามข้อที่ 24 (ท่านเคยบริจาคเงินหรือสิ่งของสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง/กลุ่มเคลื่อนไหวภาคประชาชน) มีผู้ตอบจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 31.96 (มีส่วนร่วมในระดับน้อย) และคำถามข้อที่ 26 (ท่านเคยเข้าร่วมฟังเสวนาวิชาการด้านการเมืองการปกครองที่จัดขึ้นในหรือนอกมหาวิทยาลัย) มีผู้ตอบจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 26.89 (มีส่วนร่วมในระดับน้อย) จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาเน้นการทำหน้าที่ตามระบบ แต่ยังขาดการมีส่วนร่วมเชิงรุก โดยให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสูงสุด สะท้อนการยอมรับในกลไกประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน ขณะที่ในโลกออนไลน์ นักศึกษามีบทบาทเป็น “ผู้สังเกตการณ์และผู้ลงคะแนน” มากกว่าการเป็นผู้ขับเคลื่อนหรือรณรงค์ทางสังคม ในทางตรงกันข้าม การมีส่วนร่วมด้านการตรวจสอบงบประมาณท้องถิ่นและการเรียกร้องสิทธิในสถานศึกษากลับมีระดับต่ำที่สุด ซึ่งให้นิยามว่านักศึกษายังมองว่าการเมืองเชิงโครงสร้างเป็นเรื่องไกลตัว ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรเร่งส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) เพื่อให้นักศึกษาสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสและปกป้องสิทธิประโยชน์ของตนเองและสังคมให้มากขึ้นในอนาคต

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ใน 4 ปัจจัย พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ ปัจจัยที่ 1 ความพร้อมและแรงจูงใจส่วนบุคคล ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=3.74$, S.D.=0.76) โดยนักศึกษาให้ความสำคัญสูงสุดกับการตระหนักในบทบาท “ว่าที่ครูผู้สร้างพลเมืองประชาธิปไตย” ($\bar{x}=3.58$, S.D.=0.65) รองลงมาคือ ปัจจัยที่ 4 การศึกษา ที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.19$, S.D.=0.69) โดยนักศึกษาเชื่อมั่นว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาช่วยให้มีทักษะการแยกแยะข่าวลวง (Fake News) ได้ดีที่สุด ($\bar{x}=3.44$, S.D.=0.66) สำหรับ ปัจจัยที่ 2 สังคม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.05$, S.D.=0.79) โดยสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองสูงสุดที่สุดในปัจจัยนี้ ($\bar{x}=3.47$, S.D.=0.62) และสุดท้ายคือ ปัจจัยที่ 3 เศรษฐกิจ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=2.74$, S.D.=0.83) โดยนักศึกษาให้ความสนใจต่อบริษัทสวัสดิการข้าราชการครู ($\bar{x}=3.44$, S.D.=0.82) มากกว่าปัจจัยด้านฐานะทางครอบครัว ($\bar{x}=2.44$, S.D.=1.00) สรุปได้ว่าแรงขับเคลื่อนสำคัญเกิดจากจิตสำนึกในวิชาชีพและการรับรู้ข้อมูลผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งส่งผลให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองมากกว่าปัจจัยเงื่อนไขภายนอกหรือบุคคลต้นแบบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า นักศึกษามีการแสดงออกในระดับที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งและสถาบันมากที่สุด (ร้อยละ 55.32) โดยเฉพาะการไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่สูงถึงร้อยละ 94.62 ซึ่งสะท้อนถึงความตระหนักในหน้าที่

พลเมืองขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับแนวคิดของ ศตวรรษ สงกาพันธ์ (2564) ที่ชี้ว่าการใช้สิทธิเลือกตั้งจัดเป็นการมีส่วนร่วมใน “ระดับพื้นฐาน” ที่เกิดจากการปลูกฝังทางสังคม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณามิติด้านสื่อดิจิทัลและการเคลื่อนไหวทางสังคม พบว่านักศึกษาที่มีพฤติกรรมแบบ “ผู้สังเกตการณ์และผู้ลงคะแนน” ที่เน้นเพียงการติดตามข่าวสาร แต่กลับมี การมีส่วนร่วมเชิงกิจกรรมและการเคลื่อนไหวทางสังคมในระดับต่ำที่สุด (ร้อยละ 24.64) โดยเฉพาะการตรวจสอบงบประมาณของท้องถิ่นและการเรียกร้องสิทธิ ปรากฏการณ์นี้สามารถอธิบายได้ผ่าน ทฤษฎีวิวัฒนาการทางการเมืองของ Almond และ Verba (1963) ที่สะท้อนว่านักศึกษาในกลุ่มนี้มีลักษณะผสมผสานระหว่าง “วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม” (Participant) ในการออกไปใช้สิทธิ ควบคู่กับ “วัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า” (Subject) ที่เป็นฝ่ายตั้งรับและมองว่าการเมืองเชิงโครงสร้างเป็นเรื่องไกลตัว นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ฟาติมา ไทยเศรษฐ และประสงค์ กัลยาณะธรรม (2560) ที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มักหลีกเลี่ยงการประท้วงเชิงรุก รวมถึงสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ วิเศษนคร และประชัน คเนวัน (2556) ที่ชี้ว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงอยู่ในระดับต่ำ ข้อค้นพบนี้จึงเป็นสัญญาณสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยควรเร่งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา “ความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้” (Active Citizen) ให้นักศึกษาล้าก้าวมข้ามจากการเป็นเพียงผู้ทำตามหน้าที่ในระบบ ไปสู่การเป็นผู้นำที่กล้าตรวจสอบความโปร่งใสและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า “ปัจจัยด้านความพร้อมและแรงจูงใจส่วนบุคคล” มีอิทธิพลสูงที่สุดในระดับมากที่สุด (เฉลี่ย 3.74) โดยเฉพาะความตระหนักในบทบาท “ว่าที่ครูผู้สร้างพลเมืองประชาธิปไตย” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ช่างปั้น (2555) และ ฐิติทัศน์ ขาดินน้ำเพชร (2564) ที่ยืนยันว่าปัจจัยส่วนบุคคล โดยเฉพาะจิตสำนึกและความเชื่อมั่นในศักยภาพตนเอง เป็นแรงขับเคลื่อนภายใน (Internal Drive) ที่สำคัญที่สุดต่อพฤติกรรมทางการเมือง รองลงมาคือ “ปัจจัยด้านการศึกษาและสังคม” ที่พบว่านักศึกษาเชื่อมั่นในทักษะการแยกแยะข่าวลวง (Fake News) และได้รับอิทธิพลในการกำหนดทัศนคติจากสื่อสังคมออนไลน์สูงที่สุด (เฉลี่ย 3.47) ปรากฏการณ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาติมา ไทยเศรษฐ และประสงค์ กัลยาณะธรรม (2560) ที่ชี้ชัดว่าสื่อมวลชนและเครือข่ายสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนยุคใหม่มากกว่าสถาบันครอบครัว ในขณะที่ “ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ” มีอิทธิพลน้อยที่สุด (เฉลี่ย 2.74) แต่นักศึกษากลับให้ความสนใจต่อนโยบายสวัสดิการของข้าราชการครูมากกว่าฐานะทางการเงินของครอบครัว ข้อค้นพบทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า แรงผลักดันหลักที่ทำให้ให้นักศึกษากลุ่มนี้ตื่นตัวทางการเมือง ไม่ได้เกิดจากโครงสร้างทางชนชั้นหรือทรัพยากรทางวัตถุ แต่เกิดจากการหลอมรวม “อัตลักษณ์ทางวิชาชีพ” เข้ากับ “ความตระหนักรู้ในสิทธิพลเมือง” ผ่านการเปิดรับข้อมูลในโลกดิจิทัล ดังนั้น จึงเป็นข้อเสนอแนะเชิงประจักษ์ว่า มหาวิทยาลัยควรเร่งบูรณาการเนื้อหาด้านความเป็นพลเมืองและความฉลาดรู้เรื่องสื่อ (Digital Media Literacy) เข้าสู่กระบวนการผลิตครูอย่างเข้มข้น เพื่อยกระดับความมุ่งมั่นของนักศึกษาจากการตระหนักรู้ทางอุดมคติ ไปสู่การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ที่สามารถส่งต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนรุ่นต่อไปได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่เสริมสร้างความเป็น “ครูผู้สร้างพลเมืองประชาธิปไตย” เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจส่วนบุคคล โดยเฉพาะการตระหนักในบทบาท “ว่าที่ครู” มีอิทธิพลสูงสุดต่อความสนใจทางการเมือง มหาวิทยาลัยและคณะครุศาสตร์จึงควรบูรณาการเนื้อหาด้านความเป็นพลเมือง (Citizenship Education) เข้าสู่กระบวนการผลิตครูอย่างเป็นรูปธรรม โดยไม่จำกัดเพียงการเรียนรู้โครงสร้างทางการเมือง แต่ควรเน้นการสร้างทักษะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) และการส่งเสริมประชาธิปไตยในชั้นเรียน เพื่อให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงบทบาทวิชาชีพครูเข้ากับความรับผิดชอบต่อสังคมและการเมืองได้อย่างลุ่มลึก ซึ่งจะช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมจากเพียงผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้กลายเป็นผู้มีบทบาทเชิงรุกในการพัฒนาสังคม

2. การส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องสื่อและการเปิดพื้นที่แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษามีลักษณะเป็น “ผู้สังเกตการณ์” ผ่านสื่อออนไลน์มากกว่าการเป็นผู้แสดงความคิดเห็น คณะครุศาสตร์ควรส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องสื่อดิจิทัล (Digital Media Literacy) ให้เข้มข้นขึ้น เพื่อให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งควรจัดสรร “พื้นที่ปลอดภัย” (Safe Space) หรือเวทีเสวนาทางวิชาการภายในมหาวิทยาลัย ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนมุมมอง และนำเสนอข้อเรียกร้อง

เชิงนโยบายอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ เพื่อลดความกังวลและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้นกว่าการรับรู้ข้อมูลเพียงอย่างเดียว

3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จากผลการวิจัยที่บ่งชี้ว่านักศึกษาที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่ำที่สุด ทั้งที่การเมืองท้องถิ่นส่งผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตประจำวัน มหาวิทยาลัยควรลดช่องว่างนี้โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต (เช่น อบจ. หรือ เทศบาล) เพื่อจัดโครงการ “ห้องเรียนประชาธิปไตยชุมชน” หรือการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning) ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าไปศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือการสังเกตการณ์ประชุมสภาท้องถิ่น การตั้งการเมืองจากเรื่องใกล้ตัวในระดับชาติลงมาสู่เรื่องใกล้ตัวในระดับชุมชน จะช่วยให้นักศึกษาเห็นภาพผลกระทบการกระจายอำนาจและการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการฝึกฝนทักษะการตรวจสอบและการมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการที่จับต้องได้จริง ก่อนที่จะขยายความสนใจไปสู่ประเด็นทางการเมืองในระดับมหภาคต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กำพล มัชฌิมโม. (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหุบ อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จินฉนวนวัฒน์ มูลนาม. (2566). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี*. [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ณรงค์ พึ่งพานิช, ภิภพ วังเงิน และอดิพร เกิดเรือง. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 5(1), 170-183.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pacific/article/view/211908>.
- ถาวร วิงวอน. (2564). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ธนัญพัชท์ จริญญาวัฒน์. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครอง ส่วนท้องถิ่นกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เบญจมาภรณ์ บุณรัตน์ไพโรจน์. (2566). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี*. [สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน]. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พัชรिता สุพร และวัลลภ พิริยวรรณ. (2566). แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ*, 6(2), 221-238. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/WPSMS/article/view/264791>
- พิศมัย จำปาทอง และพิศาลสรกิจ (พระครู). (2560). พลวัตภาคประชาชนกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดพะเยา (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ พนมอุปการ. (2566). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์.
- พาดิมา ไทยเศรษฐ และประสงค์ กัลยาณะธรรม. (2560). สถาบันในกระบวนการกล่อมเกลางานการเมืองที่มีอิทธิพล ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*, 37(2), 249-268. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/94898>
- ภูริทัศน์ ชาติน้ำเพชร. (2564). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*, 2(1), 42-55. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/TRDMJOPLSU/article/view/252037>

- มานพ เข้มเมือง. (2556). *การมีส่วนร่วมการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์*. [การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เรืองเดช สุวรรณวิจิตร. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังหัว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วโร เฟิงสวัสดิ์. (2546). *การวิจัยในชั้นเรียน*. สุวีริยาสาส์น.
- ศตวรรษ สงกามัน. (2564). *การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวรัฐศาสตร์เชิงพุทธ ของประชาชนจังหวัดเลย*. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิทธิศักดิ์ พัฒนชัย. (2553). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุกัญญา ช่างปั้น. (2554). *ความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในพื้นที่อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย*. [การอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุรศักดิ์ วิเศษนคร และประชัน คะเนวัน. (2556). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(2), 120-133. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/bruj/article/view/75550>
- อัครเดช พรหมกัลป์, สมคิด พุ่มทุเรียน, รัตติยา เหนืออำนาจ และจรรยาสุกดิ์ สุนทรเดชา. (2563). *การพัฒนาความรู้และองค์ประกอบชุมชนสร้างสรรค์ “Smart Community” ของชุมชนในสังคมไทย (รายงานวิจัย)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โอภาส จิตรระยนต์. (2565). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอน้ำสีนคม จังหวัดชลบุรี*. [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Almond, G. A., & Verba, S. (1963). *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations*. Princeton University Press.
- Tilly, C. (1978). *From mobilization to revolution*. McGraw-Hill.